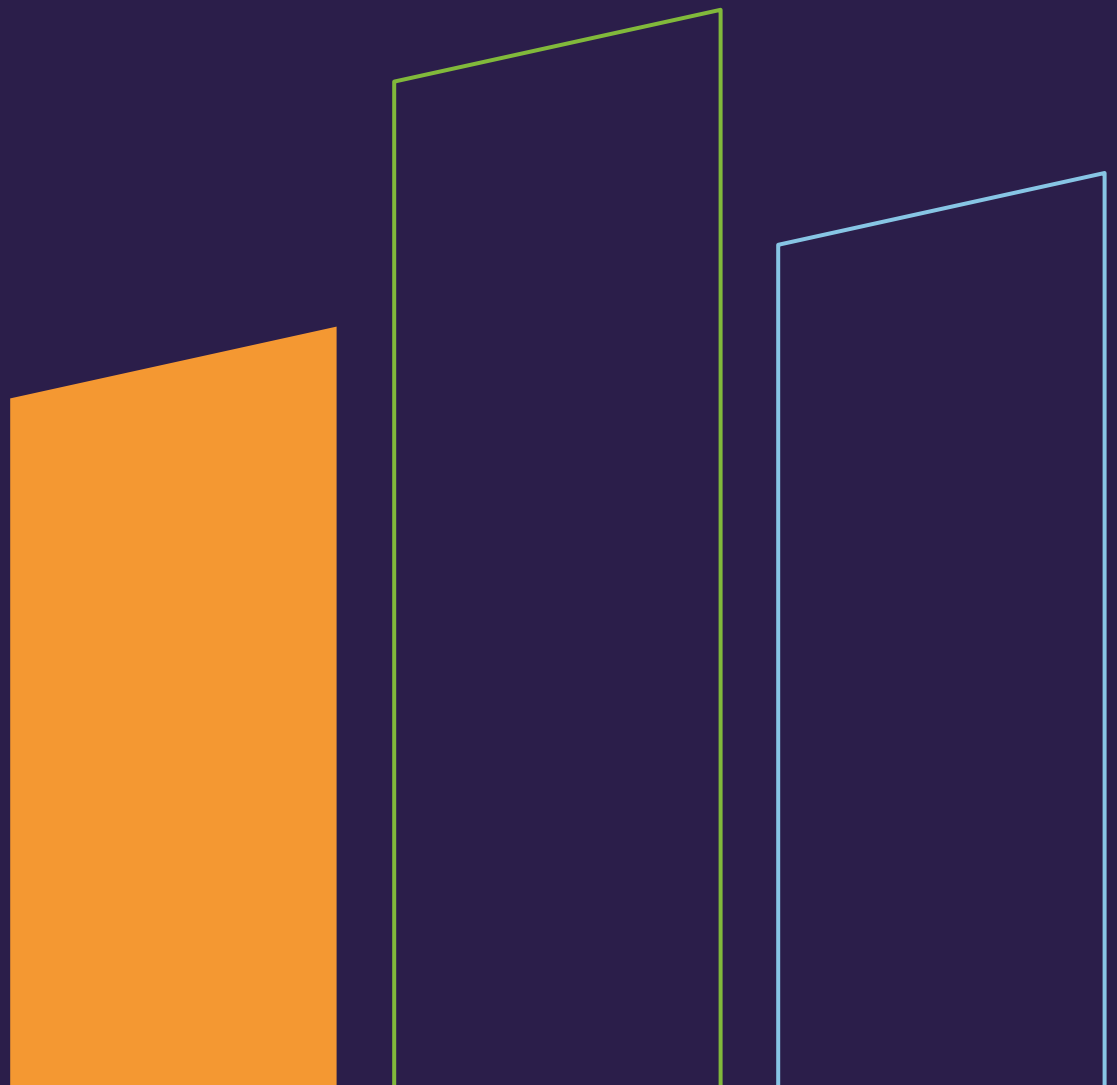
قانون | مصوب ۲ خرداد ۱۴۰۰ | ۵۷ ماده

مالیات بر ارزش افزوده

مروری بر ساختار، نرخ‌ها، معافیت‌ها، تکالیف و جریمه‌ها

آکادمی شریف
sharifacc.com

یک قانون، ده فصل

۱۰۰ تبصره

۱۰ فصل

۵۷ ماده

۲ خرداد ۱۴۰۰
تصویب در مجلس شورای اسلامی

۱۲ خرداد ۱۴۰۰
تأیید شورای نگهبان

شش ماه پس از ابلاغ
لازم‌الاجرا شدن (مادهٔ ۵۷)

جایگزین قانون مالیات بر ارزش افزودهٔ مصوب ۱۷ اردیبهشت ۱۳۸۷ (مادهٔ ۵۵)

سازوکار اصلی در ۱۲ ماده؛ باقی، تکلیف و اجرا

عدد بالای هر ستون: تعداد مادهٔ فصل

فصل‌های ۱ تا ۳ — تعریف، نرخ و معافیت: ۴ + ۴ + ۴ = ۱۲ ماده از ۵۷

مالیات بر ارزش افزوده = مالیات فروش - مالیات خرید

تعاریف از مادهٔ ۱

مالیات بر ارزش افزوده

مابه‌التفاوت مالیات و عوارض فروش با مالیات و عوارض خرید در یک دورهٔ معین (بند ج)

عرضه

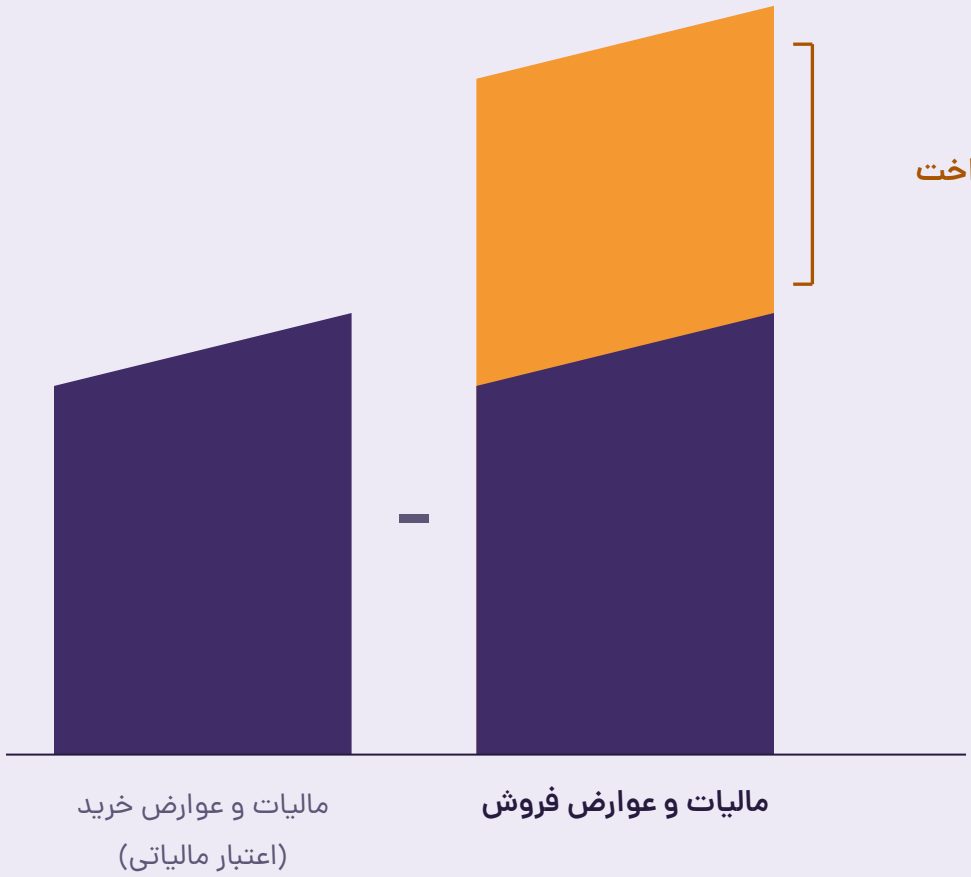
واگذاری کالا یا ارائهٔ خدمت به غیر، از طریق هر نوع معامله یا عقد قانونی (بند الف)

مؤدی

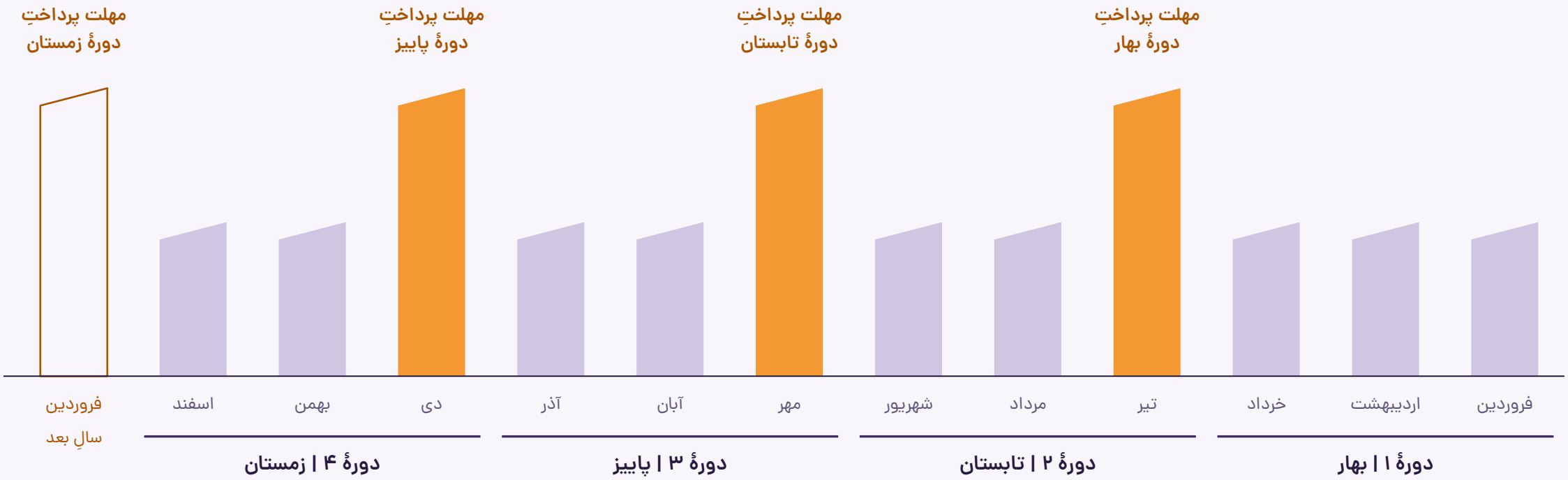
شخصی که به عرضهٔ کالا، ارائهٔ خدمت، واردات یا صادرات مبادرت می‌کند (بند ح)

اعتبار مالیاتی

مالیات و عوارضی که مؤدی بابت خرید کالا یا خدمت پرداخت کرده است (بند د)

هر فصل یک دوره؛ پرداخت تا پایانِ ماهِ بعد

مادهٔ ۴ — مؤدی تا پایان ماهِ پس از هر دوره، کل مالیات و عوارض فروش آن دوره را پس از کسر اعتبار مالیاتی می‌پردازد.

مادهٔ ۱۹ — وزیر اقتصاد می‌تواند دوره را برای گروهی از مؤدیان یک یا دوماهه کند؛ به شرط اعلام دست‌کم سه ماه پیش از شروع دوره.

مالیات کی و به چه معامله‌ای تعلق می‌گیرد؟

۱

عرضهٔ کالا به خود

مادهٔ ۲، تبصرهٔ ۱

کالا یا خدمتِ مشمولی که شخص حقیقی برای مصرف شخصی برمی‌دارد، عرضه محسوب و مشمول مالیات است؛ برداشت برای استفادهٔ شغلی مشمول نیست.

۲

معاوضه

مادهٔ ۲، تبصرهٔ ۲

در معاوضهٔ کالا و خدمت، هر یک از دو طرف عرضه‌کننده محسوب می‌شود و معامله برای هر دو مشمول قانون است.

۳

تاریخ تعلق

مادهٔ ۳

تاریخ صدور صورتحساب. قبوض آب، برق، گاز و مخابرات سند فروش و در حکم صورتحساب‌اند.

۴

اصل بر نقدی بودن

مادهٔ ۴، تبصره‌های ۱ و ۲

معامله نقدی است، مگر نسیه بودنش در سامانهٔ مؤدیان ثبت و تأیید شود. در فروش اقساطی و پیمانکاری، پرداخت مالیات تا وصول ثمن به تناسب عقب می‌افتد.

نرخ عمومی مالیات و عوارض: نُه درصد

ماخذ فروش

ارزش فروشِ مندرج در صورتحساب الکترونیکی سامانهٔ مؤدیان (مادهٔ ۵)

غیرعضو یا متخلف

ارزش روز کالا یا خدمت در زمان تعلق، به تشخیص سازمان (مادهٔ ۵، تبصرهٔ ۱)

واردات

ارزش گمرکی + حقوق ورودی (حقوق گمرکی و سود بازرگانی) (مادهٔ ۶)

خارج از ماخذ

تخفیف‌ها، مالیات ارزش افزودهٔ قبلاً پرداخت‌شده، سایر مالیات‌های غیرمستقیم و یارانهٔ قیمت (مادهٔ ۵، تبصرهٔ ۲)

مادهٔ ۷ — به‌جز کالاهای خاصِ مادهٔ ۲۶

اعتبار اضافه: انتقال به دورهٔ بعد یا استرداد در یک ماه

اعتبار مالیاتی

مالیات و عوارضِ خرید کالا و خدمتِ لازم برای فعالیت

کسر از مالیات فروش

در همان دوره (مادهٔ ۸)

اگر اعتبار بیش از مالیات فروش باشد

انتقال به دوره یا دوره‌های بعد

حکم پیش‌فرض، بدون درخواست

استرداد به درخواست مؤدی

از محل وصولی‌های جاری

دورهٔ بعد ← دوره‌های بعدتر

حداکثر مهلت استرداد از تاریخ ثبت درخواست

تأخیر: خسارت **۲٪ در ماه** به نفع مؤدی

همهٔ مالیات خریدها اعتبار نمی‌شود

حالت	حکم	
ماشین‌آلات خطوط تولید	قابل کسر، تهاتر و استرداد — چه کالای مؤدی معاف باشد چه مشمول	قابل استرداد | تبصرهٔ ۴
واحد تولیدی یا معدنی، پیش از بهره‌برداری	مالیات خریدهای تأسیس و راه‌اندازی مسترد می‌شود	قابل استرداد | تبصرهٔ ۶
شهرداری‌ها و دهیاری‌ها	مالیات خرید برای وظایف قانونی، قابل تهاتر یا استرداد	قابل استرداد | تبصرهٔ ۷
عرضهٔ همزمانِ مشمول و معاف	فقط مالیات نهاده‌های کالا و خدمات مشمول قابل کسر است	جزئی | تبصرهٔ ۳
فقط عرضهٔ کالا و خدمات معاف	مالیات خرید نهاده‌ها نه تهاتر می‌شود و نه استرداد	غیرقابل استرداد | تبصرهٔ ۲
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولت	غیرقابل استرداد؛ جزء بهای تمام‌شدهٔ دارایی	غیرقابل استرداد | تبصرهٔ ۱

مالیات خریدی که قابل تهاتر یا استرداد نیست، هزینهٔ قابل قبول در قانون مالیات‌های مستقیم است (تبصرهٔ ۵).

مادهٔ ۹: کالاها و خدماتِ معاف

گروه کالا — بند الف

گروه خدمت — بند ب

گرفتن مالیات از کالا یا خدمت معاف: جریمهٔ **دو برابر** مبلغ دریافتی، غیرقابل بخشودگی

۱۷ گروه کالای معاف

مادهٔ ۹ | بند الف

۱ محصولات کشاورزی فرآوری‌نشده (زراعی، باغی، دارویی، مرتعی، جنگلی، گلخانه‌ای)

۲ دام زنده و خوراک آن، مواد اصلی تولید مثل دام، کمپوست و کشت بافت

۳ بذر، نشاء، نهال، سم و کود

۴ آب مصارف کشاورزی

۵ شیر، پنیر، ماست، تخم ماکیان، آرد و نان، گوشت، برنج، حبوبات، سویا، روغن خوراکی، شیرخشک و تخم‌مرغ نطفه‌دار

۶ خمیر کاغذ، کاغذ باطله، دفتر تحریر و کاغذ چاپ، تحریر و روزنامه

۷ کتاب، روزنامه، مجله و نشریه — کاغذی و الکترونیکی

۸ کالای همراه مسافر برای استفادهٔ شخصی، تا سقف معافیت گمرکی

۹ شمش طلا و حواله‌های کاغذی یا الکترونیکی با پشتوانهٔ صددرصد طلا

۱۰ دارایی‌های غیرمنقول و حواله‌های مبتنی بر آن‌ها

۱۱ انتقال دارایی به/از صندوق‌های سرمایه‌گذاری پروژه

۱۲ انتقال دارایی از/به نهاد واسط

۱۳ فرش دستباف و مواد اولیهٔ اصلی آن

۱۴ صنایع دستی تولید داخل، طبق فهرست سالانه

۱۵ دارو و واکسن (انسانی و دامی)، لوازم مصرفی درمانی و توانبخشی

۱۶ رادار و تجهیزات کمک‌ناوبری هوانوردی، تجهیزات نظامی و اطلاعاتی

۱۷ تجهیزات و اقلام صرفاً دفاعی، نظامی، انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی

مادهٔ ۹ بند الف، اجزای ۱ تا ۱۷. معافیت مواد خوراکی منوط به گواهی سلامت از سازمان استاندارد و سازمان غذا و دارو است (تبصرهٔ ۴).

۱۷ گروه خدمت معاف، در چهار خانواده

۲ سلامت و کشاورزی

۱ درمان، تشخیص، پیشگیری، توانبخشی و آرامستان

۲ درمان دامی و گیاهی، مکانیزاسیون آب کشاورزی و کشت بافت

۳ فرهنگ، آموزش و کار

۳ چاپ و نشر روزنامه، کتاب و نشریه — جز کمک‌آموزشی، کنکور و تبلیغات

۴ خدماتی که مابه‌ازایش حقوق و دستمزد است

۱۴ آموزش، پژوهش و ورزشِ دارای مجوز

۴ حمل، اقامت و سایر

۱۳ حمل بار و مسافر جاده‌ای، ریلی و دریایی

۱۵ هتل‌های سه‌ستاره و پایین‌تر و مراکز اقامتی مجاز

۱۶ شارژ شهرک‌های صنعتی

۱۷ تعمیر تجهیزات دفاعی توسط مراکز وابسته

۸ مالی، بانکی و بیمه

۵ عملیات و خدمات بانکی

۶ قرض‌الحسنهٔ صندوق‌های مجاز

۷ تسهیلات صندوق‌های حمایتی و پژوهشی

۸ بیمهٔ زندگی، کشاورزی، اجتماعی و تکمیلی

۹ معاملات و تسویه در بورس‌ها

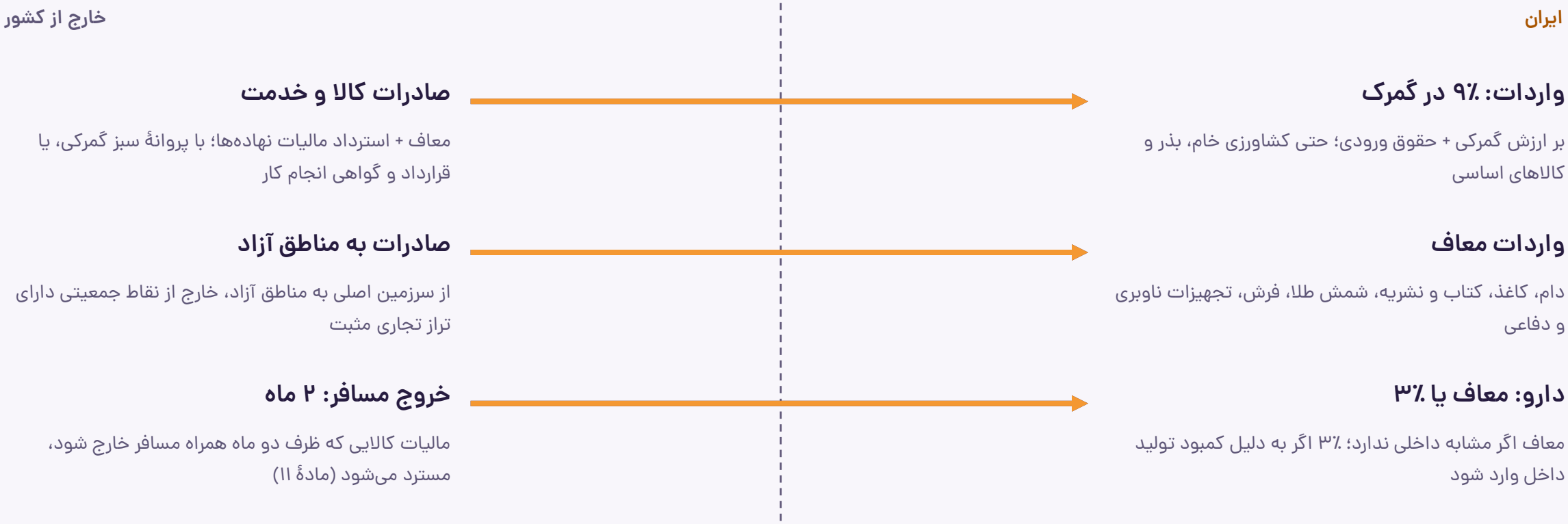
۱۰ انتشار و انتقال سهام و اوراق بهادار

۱۱ واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری

۱۲ منحصراً سود تسهیلات لیزینگ

اعداد کوچک: شمارهٔ جزء در بند ب مادهٔ ۹ | دریافت خسارت، سود، جریمه، آورده و کمک دولتی اصلاً عرضهٔ خدمت نیست (تبصرهٔ بند ب)

در مرز: واردات مالیات می‌دهد، صادرات پس می‌گیرد

استثنا: استرداد مالیات خرید برای صادرات مواد خام فهرست مادهٔ ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم ممنوع است (مادهٔ ۱۰، تبصرهٔ ۲).

تکالیف مؤدی و مهلت‌هایش

۱۰ روز

برای اطلاع پایان فعالیت به سازمان، هنگام انتقال واحد صنفی (مادهٔ ۲۲)

۱ ماه

ثبت قرارداد پیمانکاری کارفرمایان دولتی در سامانهٔ مؤدیان (مادهٔ ۱۸)

پایان ماه بعد

پرداخت مالیات و عوارض هر دوره، پس از کسر اعتبار (مادهٔ ۴)

۳ ماه پیش

اعلام تغییر دورهٔ مالیاتی به یک یا دوماهه (مادهٔ ۱۹)

ثبت‌نام و ثبت همهٔ معاملات

در سامانهٔ مؤدیان (مادهٔ ۱۳)

وصول از خریدار و واریز

پس از کسر مالیات خرید (مادهٔ ۱۷)

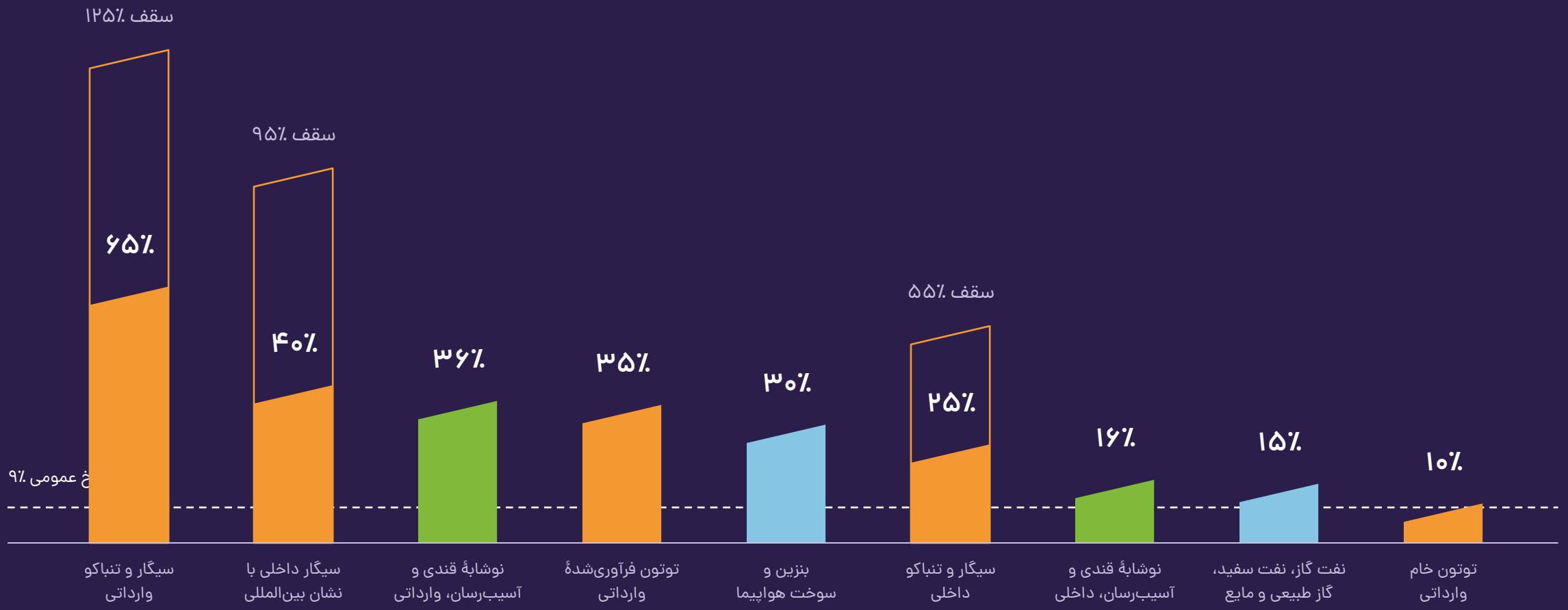
کارپوشهٔ فعال

یعنی مجاز به گرفتن مالیات از خریدار (مادهٔ ۲۴)

تصفیه

شخص حقوقی تا ختم تصفیه مؤدی است (مادهٔ ۲۱)

کالاهای آسیب‌رسان: تا ٪۶۵ امروز، تا ٪۱۲۵ فردا

طلا، جواهر و پلاتین: اصل فلز معاف؛ اجرت، حق‌العمل و سود ٪۹

خط‌چین: نرخ سیگار و تنباکو از سال دوم هر سال ۵ واحد درصد بالا می‌رود تا به سقف برسد

عوارض سبز و خودرو: نرخ کوچک، پایهٔ بزرگ

عوارض آلایندگی مادهٔ ۲۷	واحدهای آلاینده‌ای که در مهلت سازمان محیط زیست رفع آلایندگی نکنند — حتی معاف و صادراتی	۰٫۵ | ۱ | ۱٫۵٪ فروش
عوارض سالانهٔ خودرو مادهٔ ۲۹	داخلی: قیمت فروش کارخانه | وارداتی: ارزش گمرکی + حقوق ورودی | تأخیر: ۱۰٪ جریمه	۱ و ۱٫۵ در هزار
مالیات نقل‌وانتقال خودرو مادهٔ ۳۰	خودرو و موتورسیکلت، جز ماشین‌های راه‌سازی، کارگاهی، معدنی و کشاورزی	۱٪ و ۲٪
عوارض بلیت مسافر مادهٔ ۳۲	حمل مسافر برون‌شهری جاده‌ای و دریایی؛ به حساب شهرداری مبدأ	۵٪ بها
مالیات خروج از کشور مادهٔ ۳۱	از هر مسافر ایرانی؛ مبلغ در قانون بودجهٔ هر سال تعیین می‌شود	بودجهٔ سالانه

هیچ‌یک از مالیات‌ها و عوارض این فصل اعتبار مالیاتی نیست؛ مالیات مواد ۲۸ و ۳۰ هزینهٔ قابل قبول است (مادهٔ ۳۳).

جریمه: معمولاً دو برابرِ مالیاتِ پرداخت‌نشده

عدم تسلیم اظهارنامه / امتناع از عضویت در سامانه

۱۰ میلیون ریال یا دو برابر مالیات پرداخت‌نشده — هر کدام بیشتر (بند الف)

کتمان، کم‌اظهاری فروش، بیش‌اظهاری خرید، سند صوری

دو برابر؛ تکرار ظرف دو سال: **سه برابر** (بند ب)

گرفتن مالیات توسط اشخاص غیرمجاز

دو برابر مالیات و عوارض دریافتی (بند ج)

تأخیر در پرداخت: ۲٪ در ماه

بخشودنی، اگر تأخیر خارج از ارادهٔ مؤدی بوده و هیأت حل اختلاف بپذیرد (مادهٔ ۳۷)

۹٪ کجا می‌رود؟ یک واحد سلامت، چهار خزانه، چهار شهرها

هر برگ = یک واحد درصد از نرخ ۹٪ | پس از کسر کسورات قانونی

۱ واحد | سلامت

یک‌نهم، به وزارت بهداشت: پیشگیری و درمان روستاها، شهرهای تا ۲۰ هزار نفر و عشایر (مادهٔ ۴۳)

۴ واحد | درآمد عمومی

به حساب خزانه‌داری کل کشور (مادهٔ ۳۸)

۴ واحد | شهرداری‌ها و دهیاری‌ها

بر اساس شاخص جمعیت میان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و مناطق عشایری؛ ۱۰٪ بر اساس توسعه‌نیافتگی (مادهٔ ۳۹)

پنج عدد برای به خاطر سپردن

۹٪
نرخ عمومی

۳ ماه
هر دورهٔ مالیاتی

ماه بعد
مهلت پرداخت

۱ ماه
سقف استرداد اعتبار

×۲
جریمهٔ پایه

منبع: قانون مالیات بر ارزش افزوده، مصوب ۲ خرداد ۱۴۰۰

آکادمی شریف
sharifacc.com